

گزارش کاری دبیرتتمنت تحقیق و انکشاف قوانین

دبیرتتمنت تحقیق و انکشاف قوانین مطابق حکم فقرة پنجم ماده هشتم قانون کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی ایجاد شده و در تشکیل خود دارای رئیس، دو نفر متخصص و یک نفر مدیر اجراییه است.

این دبیرتتمنت که فعالیت‌های آن بر مبنای تطبیق هرچه بهتر قانون اساسی استوار است، اهداف کاری خویش را بیشتر بر محور ارائه طرح‌های مشخص به منظور تدوین قوانینی که در قانون اساسی پیش بینی شده، متمرکز می‌سازد؛ زیرا زمانی می‌توان از تطبیق دقیق قانون اساسی نظارت و حمایت کرد که تمامی قوانین که در قانون اساسی پیش بینی شده است تدوین گردیده و نافذ شده باشد. از همین لحاظ دبیرتتمنت تحقیق و انکشاف قوانین در این راستا فعالیت‌های خویش را با جدیت دنبال کرده، تلاش می‌ورزد تا در راستای انکشاف امور قانون‌گذاری از مجرای ادارات ذیربط گام‌های ارزنده‌ای را بردارد.

انواع فعالیت‌های وظیفوی اجرا شده

از آنجائیکه یکی از وظایف مهم و اساسی این دبیرتتمنت فعالیت در راستای انکشاف قوانین می‌باشد، برای تحقق این هدف، طرح‌های استدلالی و استنادی ذیل را به منظور انکشاف امور قانونگذاری ارائه نموده است:

1) ارائه طرح تدوین "قانون تفسیر قوانین" متکی به ماده 121 قانون اساسی؛
تحلیل موضوع: قوانین، مجموعه‌ای از کلمات و عباراتی اند که قانونگذار به نمایندگی از سوی جامعه برای تبیین حکم خاصی بکار می‌گیرد. بکارگیری این کلمات و جمله بندی‌های قانونی، مبتنی بر مفهوم رایج و محمول بر معانی عرفیه می‌باشد. یعنی قانونگذار هر جامعه‌ای با زبان همان جامعه سخن می‌گوید نه با زبان ساختگی یا عاریتی که با فهم عمومی جامعه بیگانه باشد.

قانون برای اداره جامعه و پاسخ به نیازهای اجتماعی است. قانونگذار در پشت الفاظ قانونی، اهداف و اغراض خاصی را دنبال می‌نماید و هر قانونی محصول علل و دلائل خاصی است که مجموعه اینها به "روح قانون" موسوم است. بنابراین، تفسیر منظوقات قانونی باید همراه با روح قانون و سازگار با نیازهای واقعی جامعه باشد و در داخل چارچوب قانونی صورت گیرد که اساساً فلسفه تفسیر نیز در این واقعیت نهفته است که قانون را پویا و زنده نگه می‌دارد. بنابراین، قاضی و مراجع تفسیر، در تفسیر قانون باید به واقعیت‌های اجتماعی و انتظارات عمومی جامعه توجه نماید و قانون را مانند یک موجود بی‌جان، تلقی نکند، بلکه باید آن را به متن جامعه ارجاع و پیام‌های جدید از آن بگیرد که این ارجاع و پیام نیز باید در داخل یک چوکات قانونی منحصر و محدود گردد تا قضات و مراجع تفسیر نتوانند در تفسیر قوانین از سلايق و علايق شخصی شان کار گیرند.

دبیرتتمنت تحقیق و انکشاف قوانین با درک ضرورت و اهمیت این موضوع، طرحی قانون تفسیر قوانین را تهیه و ضرورت تدوین این قانون را به صورت مفصل در طرح مذکور تسجیل و محضر اعضای محترم تقدیم داشته است، تا در زمینه از طرف مقام محترم و اعضای کمیسیون تصمیم مقتضی اتخاذ گردد.

2) ارائه طرح تدوین "قانون مبارزه با جرایم الکترونیکی"

تحلیل موضوع: از آنجائیکه با ایجاد تحولات نوین از ده سال گذشته به این طرف، تحولات شگرفی در استفاده از کامپیوتر و انترنیت در کشور ما بوجود آمده است، بناءً محتمل است که برخی از افراد نفع

خواه و نفع جو، در این فضای مجازی دست به ارتکاب برخی از جرایم بزرگ بزنند و مرتکب جرایم مختلفی از قبیل فریبکاری الکترونیکی، انتقال پول از حسابات بانکی دیگران به حساب خود، از کار انداختن سیستم های حساسی و مالی، جاسوسی های الکترونیکی، افشای اسرار حکومتی و امنیتی و ... گردند.

این درحالی است که قوانین جزایی کشور ما چنین اعمال را جرم قلمداد ننموده است؛ دراین صورت اگر قانونی در این زمینه وضع و تدوین نگردد با ارتکاب چنین جرایمی دو حالت متصور است:
الف: مجرمین با استناد به اصل قانونی بودن جرایم و جزا ها ممکن است از تطبیق مجازات و عدالت فرار نموده و به اعمال مجرمانه شان ادامه دهند؛

ب: درین صورت ممکن است قضات با استفاده از تفسیر قوانین و قیاس باعث نقض اصل قانونی بودن جرایم و جزا ها گردند که این نیز عاری از نقص و عیب نخواهد بود.

به همین دلیل این دیپارتمنت طرحی را تحت عنوان ضرورت تدوین قانون مذکور به مقام محترم کمیسیون ارائه داشته است و نیز به منظور بررسی ضرورت وجودی چنین قانون، جلسه علمی ای را به اشتراک نمایندگان وزارت جلیله عدلیه، وزارت محترم مخابرات، وزارت محترم امور داخله، نماینده پوهنخی حقوق پوهنتون کابل به ریاست محترم پوهنوی عدالتخواه معاون کمیسیون تدویر نمودند که در نتیجه این نشست تمامی مشترکین بر ضرورت وجودی این قانون تاکید کردند.

موضوع مذکور طی پیشنهاد مشخص به رئیس جمهور ارائه گردیده و از آن طریق به وزارت محترم مخابرات و وظیفه سپرده شده است تا مسوده قانون مذکور را تهیه نمایند.

3 ارائه طرح به منظور تدوین "قانون استفاده از بیرق و نشان ملی" متکی به ماده 19 قانون اساسی؛

تحلیل موضوع: با دقت بیشتر به ماده 19 قانون اساسی، در می یابیم که وجود این ماده حاکی از اهمیت بیرق است ولی از سر بی توجهی شاید کمتر به بیرق و نحوه استفاده از آن اهمیت داده ایم، بی آن که خواسته باشیم بی توجه باشیم. نبود قانون طرز استفاده از بیرق، باعث شده است که بیرق زیبای کشور نتواند به جایگاه حقیقی خود نزدیک تر شود. با کمال تاسف بیرق سه رنگ افغانستان هر از گاهی بر فراز ادارات دولتی یا غیر دولتی، برفراز کوه و بام و درخت با رنگ و روی آفتاب خورده، در پارچه های کهنه و نا مناسب، حتی در ماشین های سواری و ... که شاید چندین ماه آن را با بی مهری به دست نور و نسیم می سپارند به چشم می خورد که تمامی این نا بسامانی ها و استفاده های نا شایسته از بیرق زیبای کشور به دلیل نداشتن قانون مشخص طرز استفاده از بیرق است.

دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین با درک ضرورت و اهمیت این موضوع، طرح قانون استفاده از بیرق و نشان ملی را به صورت مفصل ترتیب و به مقام محترم کمیسیون ارائه داشت تا در زمینه از طرف مقام محترم و اعضای کمیسیون تصمیم مقتضی اتخاذ گردد.

در نتیجه مسوده قانون طرز استفاده از بیرق توسط ریاست محترم تقنین وزارت محترم عدلیه ترتیب و عنقریب جهت تصویب به ولسی جرگه ارسال و نهایی خواهد گردید.

4 ارائه طرح در رابطه به وضع قانون مشخص به منظور نحوه جبران خسارات اشخاصیکه بدون موجب از ادارات متضرر می گردند (متکی به ماده 51 قانون اساسی)

تحلیل موضوع: مطابق قواعد حقوقی و قواعد فقهی "لاضرر" و "تسبیب" هرکس مسئول جبران خسارات وارده بر دیگری ناشی از عمل خود می باشد. این قاعده در سیستم حقوقی جهان مورد پذیرش قرار گرفته است. از طرفی ادارات به خصوص قضات و محاکم نیز در مقام صدور حکم و اجرای آن، عاری از اشتباه نیستند، که مطابق قانون اساسی افغانستان ادارات اعم از ارگانهای کشفی، تحقیقی و

محاکم، ملزم به جبران خسارات وارده ناشی از عملکرد های شان می باشند. ماده 51 قانون اساسی لزوم جبران خسارات وارده ناشی از عملکرد ادارات را مورد توجه قرار داده و با درایت مقنن این موضوع در قانون اساسی گنجانیده شده است.

مطابق ماده 51 قانون اساسی، چنانچه در اثر عملکرد های ادارات بدون موجب ضرر و زیان متوجه کسی گردد شخص متضرر می تواند علیه اداره مذکور در محکمه اقامه دعوی کند. چنانچه در این زمینه ماده 51 قانون اساسی چنین مشعر است: " هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوی اقامه کند...."

بنا بر همین ملحوظ دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین طرحی را به منظور تدوین قانون جبران خسارات برای اتخاذ تصمیم محضر اعضای محترم کمیسیون ارائه نمودند تا موضوع فوق از طرف اعضا مورد بحث قرار گرفته و تصمیم مقتضی اتخاذ گردیده و بدین ترتیب از یک طرف در رعایت و حمایت ماده 51 قانون اساسی گامی برداشته شده و از طرف دیگری گامی باشد در عرصه انکشاف قوانین به هدف حمایت از اصل عدالت.

5) تحقیق و اظهار نظر در رابطه مسوده ی "طرز العمل محافظت رجال برجسته دولتی، رهبران جهادی، رؤسا و اعضای مجلسین شورای ملی، مسئولین پیرویه های ملی و مامورین عالی رتبه محلی"
6) تحقیق و اظهار نظر در رابطه به مسوده قانون تنظیم خدمات پستی افغانستان (حسب درخواست وزارت محترم مخابرات و تکنالوژی معلوماتی)

7) مطالعه دقیق مسوده قانون بیرق و نشان ملی (واصله وزارت جلیله عدلیه) و اظهار نظر در رابطه به آن.

دستاوردها و نتایج حاصل شده از اجراءات

فراهم آوری زمینه های وضع و تدوین قوانین به منظور تطبیق هرچه بهتر قانون اساسی؛ تحریک انگیزه های قانونگذاری مراجع قانونگذار در امر تسوید و تصویب قوانین؛ شناسایی قوانین مورد نیاز در روشنایی قانون اساسی.